

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Національної академії
внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор

Руслан СЕРБИН

ВИСНОВОК

Національної академії внутрішніх справ про наукову новизну, теоретичну та практичну значущість результатів дисертації Копитько Вікторії Юрївни «Використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 25 жовтня 2022 року, протокол № 14

ВИТЯГ

з протоколу розширеного засідання кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз навчально-наукового експертно-криміналістичного інституту Національної академії внутрішніх справ від 26 травня 2026 року

Присутні:

проректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор Тарасенко О.С.;

кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз ННЕКІ:
завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Володимир Атаманчук (*науковий керівник*); професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Приходько Юрій (*голова засідання*); професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Свобода Євгенія (*рецензент*); старший викладач кафедри Волошин Олексій; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Кофанова Олена; доцент кафедри, кандидат юридичних наук Михальчук Тетяна; старший викладач кафедри Поліщук Віталій;

кафедра криміналістики та судової медицини:

завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Антощук Андрій; професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Черноус Юлія; професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Юсупов Володимир; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Комаринська Юлія; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Мироська Анна; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Патик Леся (*рецензент*);

науково-дослідна лабораторія з проблем протидії злочинності навчально-наукового інституту поліцейської діяльності:

завідувач науково-дослідної лабораторії, доктор юридичних наук, професор Вознюк Андрій;

науково-дослідна лабораторія з проблем криміналістичного забезпечення та судової експертології навчально-наукового експертно-криміналістичного інституту:

провідний науковий співробітник, кандидат юридичних наук, старший дослідник Патик Андрій; старший науковий співробітник, кандидат юридичних наук Єфіменко Ігор.

Були присутні 4 докторів наук та 11 кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Про обговорення дисертації аспірантки кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз навчально-наукового експертно-криміналістичного інституту Національної академії внутрішніх справ Копитько Вікторії Юріївни «Використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», щодо її рекомендації для попереднього розгляду та захисту в разовій спеціалізованій вченій раді Національної академії внутрішніх справ.

Слухали:

Аспірантку кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз Копитько Вікторію Юріївну про результати дисертації.

Під час доповіді обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації, поставлено мету та завдання дослідження, визначено об'єкт та предмет дослідження, використано методологічний інструментарій, сформовано емпіричну базу дослідження, яка охоплює результати вивчення та узагальнення 67 кримінальних проваджень щодо незаконного використання гуманітарної допомоги за період 2024-2025 роках; дані анкетного опитування 124 фахівців, залучених до кримінального провадження про незаконного використання гуманітарної допомоги, зокрема: 73 слідчих, 51 судових експертів, за експертними спеціальностями: товарознавчі дослідження, дослідження документів, почеркознавчі та комп'ютерно-технічні дослідження. Аспіранткою доведено присутнім структуру роботи та основні її положення, обґрунтовано наукову новизну отриманих результатів дисертації, а також теоретичну та практичну значущість.

Сучасні умови функціонування української держави, пов'язані із збройною агресією та запровадженням воєнного стану, зумовили значне зростання обсягів гуманітарної допомоги, яка стала важливим інструментом забезпечення населення, військовослужбовців, медичних установ та внутрішньо переміщених осіб необхідними ресурсами. Водночас спрощення процедур ввезення та розподілу гуманітарної допомоги, недостатній контроль за її розподілом та переміщенням, а також використанням створили сприятливі умови для вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із її незаконним використанням. Такі діяння характеризуються високим рівнем латентності,

використанням підроблених документів та підписів, фіктивних благодійних організацій, незаконним продажем гуманітарних товарів та приховуванням фінансових операцій, що істотно ускладнює процес їх виявлення та доказування.

За таких умов традиційні методи досудового розслідування не завжди забезпечують ефективне встановлення всіх обставин кримінального правопорушення, що обумовлює необхідність активного використання спеціальних знань у кримінальному провадженні на всіх стадіях розслідування. Залучення спеціалістів та проведення судових експертиз у галузях економіки, бухгалтерського обліку, товарознавства, документознавства, інформаційних технологій і криміналістики дозволяє встановлювати механізми незаконного використання гуманітарної допомоги, аналізувати фінансову документацію, виявляти підроблення документів та визначати розмір завданої шкоди. Водночас недостатня розробленість криміналістичних рекомендацій щодо використання спеціальних знань під час розслідування цієї категорії кримінальних правопорушень обумовлює актуальність проведення комплексного наукового дослідження у зазначеній сфері.

Теоретико-прикладною основою дослідження слугували фундаментальні праці відомих учених, а саме: У теоретико-прикладному підґрунті дослідження враховано праці В. П. Бахіна, В. В. Дарагана, Ю. С. Долиновського, Н. Г. Дроздова, А. В. Іщенка, Н. В. Копчі, В. В. Коряка, Є. А. Карпенко, Н. І. Клименко, О. О. Критенка, І. С. Копайгори, Є. Д. Лук'янчикова, А. М. Меденцева, С. В. Нагачевського, А. О. Олефіра, В. В. Пясковського, Б. В. Романюка, Е. Б. Сімакової-Єфремян, А. Ю. Спусканюк, О. В. Таран, М. С. Цуцкірідзе, С. С. Чернявського, Ю. М. Черноус, В. Ю. Шепітька, М. Г. Щербаковського, В. В. Юсупова та ін. Водночас, у дослідженнях цих науковців залишились невисвітленими питання методологічних основ використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги.

Викладене засвідчує актуальність теми дослідження, обумовлює її теоретичну та практичну значущість.

Метою дисертаційного дослідження є розроблення теоретичних положень та науково обґрунтованих рекомендацій щодо використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень незаконного використання гуманітарної допомоги.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у процесі застосування спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги, а також експертна, слідча та судова практика, пов'язані з цим процесом.

Предмет дослідження – використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги.

Емпіричну базу дослідження охоплює результати вивчення та узагальнення 67 кримінальних проваджень щодо незаконного використання гуманітарної допомоги за період 2024-2025 роках; дані анкетного опитування

124 фахівців, залучених до кримінального провадження про незаконного використання гуманітарної допомоги, зокрема: 73 слідчих, 51 судових експертів, за експертними спеціальностями: товарознавчі дослідження, дослідження реквізитів документів, почеркознавчі та комп'ютерно-технічні дослідження. Опитування проведено у 2024-2025 роках в анонімному форматі із застосуванням Google Forms.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в роботі, з огляду на існуючі основні положення теорії криміналістики, кримінального процесу, судової експертології та узагальнення практики розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги, розроблено наукові засади та практичні рекомендації щодо використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень у цій сфері. У роботі сформульовано й обґрунтовано низку положень і висновків теоретичного та практичного спрямування, а саме:

вперше:

- сформульовано авторське визначення використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги як процесуально й організаційно впорядкованого залучення неправових професійних знань, умінь і навичок для виявлення, фіксації, дослідження, перевірки та інтерпретації відомостей про рух гуманітарних ресурсів, документи їх супроводу, облікові операції та цифрові сліди;

- запропоновано ключові індикатори застосування комплексного підходу до використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги, у межах якого поєднано ревізійно-аудиторний, слідчий, експертний і цифровий напрями одержання та перевірки доказової інформації. Ревізійно-аудиторний напрям забезпечує аналіз фінансової документації та руху гуманітарних ресурсів, слідчий – процесуальне закріплення доказів шляхом проведення обшуків, оглядів і вилучення документів та носіїв інформації. Експертний напрям спрямований на дослідження документів, товарів і цифрових даних із метою встановлення ознак підробки, вартості майна та механізму вчинення правопорушення. Цифровий напрям дозволяє аналізувати електронні системи обліку, фінансові операції та цифрові сліди, що забезпечує виявлення прихованих схем незаконного використання гуманітарної допомоги;

удосконалено:

- підходи до визначення суб'єктів і форм використання спеціальних знань у кримінальному провадженні щодо незаконного використання гуманітарної допомоги. Виокремлено типові форми використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних проваджень зазначеної категорії під час огляду, обшуку, вилучення документації та аналізу електронних носіїв даних. Окреслено особливості призначення та проведення технічної експертизи документів, почеркознавчих, товарознавчих, судово-економічних і комп'ютерно-технічних експертиз;

- наукові положення про участь спеціаліста під час огляду, обшуку, вилучення документів, роботи з електронними носіями та проведення інших

слідчих (розшукових) дій полягають у тому, що залучення спеціаліста сприяє ефективному виявленню, фіксації та вилученню як матеріальних, так і цифрових слідів, пов'язаних із кримінальним правопорушенням. З'ясовано, що в межах кримінальних проваджень, пов'язаних із незаконним використанням гуманітарної допомоги, спеціаліст виконує не лише технічні завдання, а й аналітичну функцію, допомагаючи слідчому оцінювати значення вилучених об'єктів, визначати оптимальні способи їх документування і безпечного вилучення. Він допомагає слідчому правильно використовувати спеціалізовані технічні засоби, інтерпретувати отримані дані та забезпечувати процесуальну допустимість зібраних доказів. Така участь є особливо важливою під час роботи з електронними документами, цифровими носіями, бухгалтерськими системами та логістичними платформами, що використовувалися для обліку або розподілу гуманітарних ресурсів;

дістало подальший розвиток:

- теоретико-методологічні засади використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги, що ґрунтуються на комплексному аналізі організаційно-правових засад гуманітарної діяльності в Україні та сучасного стану наукової розробленості цієї проблеми. Поглиблено концептуальні уявлення про криміналістичні межі застосування спеціальних знань у співвідношенні з юридичною компетенцією слідчого, прокурора і суду, що дозволило чітко розмежувати легальний сектор надання гуманітарної допомоги та криміналістично значущі ознаки її протиправного привласнення чи продажу;

- рекомендацій щодо призначення й проведення технічної експертизи документів, почеркознавчої, товарознавчої та комп'ютерно-технічної експертизи у кримінальних провадженнях про незаконне використання гуманітарної допомоги. Визначено, що технічна експертиза документів і почеркознавчі дослідження дозволяють встановлювати факти підроблення документів, внесення змін до їх змісту та осіб, які виконували підписи чи рукописні записи. Товарознавча експертиза спрямована на визначення вартості, стану, якості та походження гуманітарних товарів, тоді як комп'ютерно-технічна експертиза забезпечує аналіз та відновлення цифрової інформації, електронних документів, log-файлів та інших цифрових слідів, пов'язаних із незаконним обігом або використанням гуманітарної допомоги;

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані в дисертації теоретичні положення, висновки та пропозиції впроваджено й може бути використано у:

практичній діяльності – під час проведення судових експертиз, експертних досліджень та залучення експертів і спеціалістів у слідчих (розшукових) діях, організації та проведенні криміналістичних заходів із розслідування кримінальних правопорушень у сфері незаконного використання гуманітарної допомоги (ДНДЕКЦ МВС України від 23.01.2026);

освітньому процесі – у системі професійної підготовки та підвищення кваліфікації слідчих, експертів, спеціалістів-криміналістів, а також під час

викладання навчальних дисциплін «Криміналістика», «Участь спеціаліста під час проведення процесуальних дій», та підготовки навчально-методичних посібників, підручників і лекційних курсів (акт впровадження НАВС № 59-ОП від 18.03.2026) та у освітньому процесі, навчально-методичних та довідкових матеріалах для студентів Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова при викладанні навчальних дисциплін «Криміналістика», «Судова експертологія», «Кримінальне процесуальне право», «Теорія та практика кримінального судочинства» (акт впровадження ХУУП №01638/25 від 31.12.2025);

науковій діяльності – під час підготовки монографій, підручників і навчальних посібників, розроблення методичних рекомендацій, узагальнення аналітичних матеріалів, а також при обґрунтуванні пропозицій до чинних проектів нормативно-правових актів, підготовка яких передбачає здійснення наукових досліджень (акт впровадження НАВС № 60-нд від 18.03.2026) та виконання тем науково-дослідних робіт Київського науково-дослідного інституту судових експертиз за напрямками економічних і товарознавчих досліджень (акт впровадження КНДІСЕ від 22.04.2026).

Основні положення та висновки, що сформульовані в дисертації, відображено у восьми публікаціях, з-поміж яких: п'ять – у періодичних виданнях, включених до переліку фахових видань категорії «Б», що затверджені МОН України з юридичних наук та дві – у збірниках тез доповідей, опублікованих за результатами участі в науково-практичних заходах. Дві фахові публікації надруковані у співавторстві, де особистий внесок автора становить 80% та 80 % відповідно.

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, що об'єднують десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Після закінчення доповіді аспірантки кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз ННЕКІ Національної академії внутрішніх справ Копитько Вікторії присутні поставили наступні питання:

Чорноус Ю.М.: «Ознайомилася з анотацією, але виникає питання, чи Ви опрацювали безпосередньо дисертаційні дослідження, які мали своїм предметом дослідження криміналістичної методики, розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги, а саме роботи Шевціва, Степанченка, чому не посилаєтеся на вчених. Рекомендую опрацювати роботу Степанченка, вона є відкрита, захищена в нашій академії близько року назад, якраз за даним напрямом».

Відповідь: «Юліє Миколаївна, дякую Вам за запитання! Зазначені наукові роботи нами опрацювалися та перебувають у полі зору нашого дослідження. Обмежений обсяг анотації вимагає граничного стиснення тексту, через що в ній відображено лише загальну концепцію, мету та ключові результати дослідження, без детального бібліографічного опису та згадування всіх науковців. Зокрема, матеріали Шевціва та Степанченка використовуються для підсилення позицій щодо оптимізації алгоритмів першочергових слідчих (розшукових) дій і взаємодії правоохоронних органів. В дисертації є прямі посилання на роботи

зазначених науковців, безпосередньо монографія Шевціва В. М. у списку використаних джерел дисертації № 125 та Степанченка А.В. - № 104 відповідно».

Тарасенко О.С.: «Як запропонована Вами чотириблокова структура використання спеціальних знань дозволяє розмежувати законну діяльність волонтерських організацій (які часто ведуть облік із помилками через брак досвіду) від умисного кримінального правопорушення?»

Відповідь: «Олеже Сергійовичу, щиро Вам дякую за запитання! У дисертаційному дослідженні нами удосконалено визначення змісту використання спеціальних знань у кримінальному провадженні щодо незаконного використання гуманітарної допомоги через сукупність чотирьох взаємопов'язаних блоків: дослідження майна, документального супроводу, фінансово-облікових даних і цифрового середовища, що дозволяє комплексно встановлювати обставини надходження, обліку, розподілу та фактичного використання гуманітарної допомоги, а також виявляти ознаки її незаконного відчуження чи приховування. Також, визначено та науково обґрунтовано систему завдань використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги, які класифіковано на: 1) загальні – спрямовані на забезпечення повного, всебічного й об'єктивного встановлення обставин кримінального правопорушення; 2) спеціальні – пов'язані з виявленням механізмів незаконного обігу гуманітарної допомоги, встановленням способів підроблення документів, аналізом фінансово-облікової документації та визначенням розміру завданої шкоди; 3) оперативні (ситуативні) – що реалізуються залежно від етапу досудового розслідування, особливостей слідчої ситуації та потреб доказування у конкретному кримінальному провадженні».

Комаринська Ю.Б.: «Ви вказуєте на важливість інвентаризації та аналізу даних складського обліку. Як мінімізувати ризики умисного знищення або фальсифікації цих даних фігурантами провадження до початку офіційної перевірки правоохоронними органами?»

Відповідь: «Юліє Борисівно, дякую Вам за запитання! Використання спеціальних знань під час організації ревізій, проведення аудиторських перевірок та інших видів документального контролю у кримінальних провадженнях стосовно незаконного використання гуманітарної допомоги є важливим для з'ясування реального руху гуманітарних ресурсів. Це включає перевірку фінансово-облікової документації, виявлення розбіжностей між фактичними та задекларованими обсягами матеріальних активів, а також аналіз способів приховування незаконного вилучення гуманітарної допомоги.

Документальний контроль у таких кримінальних провадженнях має інтегрований характер і охоплює ревізії, аудиторські перевірки, інвентаризацію, аналіз бухгалтерської звітності, даних складського обліку, фінансової документації та інформації з електронних систем обліку. Нами обґрунтовано, що результати цих заходів дозволяють ідентифікувати випадки безпідставного списання майна, прихованого виведення гуманітарних ресурсів, перекручення вартості товарів, подвійного ведення обліку та інші методи документального

маскування правопорушень. Виокремлено ключові індикатори застосування комплексного підходу до використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги, у межах якого поєднано ревізійно-аудиторний, слідчий, експертний і цифровий напрями одержання та перевірки доказової інформації».

Вознюк А.А.: «Чи впроваджували результати дисертації».

Відповідь: «Андрію Андрійовичу, дякую Вам за запитання! Результати нашого дисертаційного дослідження впроваджено в практичну діяльність (акт ДНДЕКЦ МВС України від 23.01.2026), освітній процес Національної академії внутрішніх справ (акт впровадження НАВС № 59-ОП від 18.03.2026 та Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова (акт впровадження ХУУП №01638/25 від 31.12.2025) та наукову діяльність Національної академії внутрішніх справ (акт впровадження НАВС № 60-нд від 18.03.2026) Київського науково-дослідного інституту судових експертиз (акт впровадження КНДІСЕ від 22.04.2026)».

Юсупов В.В.: «Ви наголошуєте, що результативність огляду залежить від ефективної взаємодії слідчого та спеціаліста. Як саме розподіляються функції між ними під час огляду великого логістичного хабу чи складу, щоб уникнути хаотичності та забезпечити повноту фіксації?»

Відповідь: «Володимире Васильовичу, дякую Вам за запитання! Участь спеціаліста під час огляду в кримінальних провадженнях, пов'язаних із незаконним використанням гуманітарної допомоги, є ключовим фактором для забезпечення повноти й достовірності фіксації доказової бази. Залучення таких фахівців дозволяє оперативно і коректно ідентифікувати, вилучати та фіксувати матеріальні і цифрові сліди, що мають значення для з'ясування обставин правопорушення. Крім того, роль спеціаліста у виявленні невідповідностей між реальним переміщенням гуманітарних вантажів та даними звітності, а також у розпізнаванні ознак підробки документів, приховування нестач чи незаконного відчуження майна. Спеціаліст допомагає слідчому визначати оптимальні методи фіксації доказів, коректного використання спеціалізованих технічних засобів і тлумачення обставин провадження. Особлива цінність такого залучення виявляється при дослідженні цифрових носіїв інформації, електронної документації, логістичних систем чи бухгалтерського програмного забезпечення, у яких здійснено облік або операції з гуманітарними ресурсами. У кримінальних провадженнях результативність розслідування щодо незаконного використання гуманітарної допомоги значною мірою залежить від ефективної взаємодії між слідчим і спеціалістом, а також від своєчасного й правильного застосування спеціальних знань для ідентифікації, фіксації та збереження доказів».

Головуючий: «Чи є іще запитання у присутніх? Немає. Слово надається науковому керівнику».

Науковий керівник кандидат юридичних наук, доцент Атаманчук В.М. зазначив, що дисертацію Копитько Вікторії Юрївни на тему: «Використання спеціальних знань під час розслідування незаконного

використання гуманітарної допомоги» присвячено розробленню теоретичних засад та практичних рекомендацій, спрямованих на удосконалення досудового розслідування такої чутливої на сьогодні сфери, як незаконне використання гуманітарної допомоги, особливо враховуючи реалії сьогодення в яких перебуває наша держава. Дисертація Копитько Вікторії Юрїївни має якісну наукову новизну, яка полягає в тому, що дисертація є першим монографічним дослідженням, у якому сформовано наукові положення та практичні рекомендації щодо використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги.

Емпіричну базу дослідження охоплює результати вивчення та узагальнення 67 кримінальних проваджень щодо незаконного використання гуманітарної допомоги за період 2024-2025 років; дані анкетного опитування 124 фахівців, залучених до кримінального провадження про незаконного використання гуманітарної допомоги, зокрема: 73 слідчих, 51 судових експертів, за експертними спеціальностями: товарознавчі дослідження, дослідження документів, почеркознавчі та комп'ютерно-технічні дослідження.

Під час наукового дослідження у межах вищезазначеної проблематики Копитько Вікторія Юрїївна проявила себе як працююча, цілеспрямована, відповідальна, старанна, творча, грамотна, креативна, наполеглива та здібна молода вчена. Вона цілком сформована у науковому середовищі, підтвердженням цього є не лише дисертація, а й публікації у наукових фахових виданнях України та конференціях.

Освітньо-наукову програму Копитько Вікторія Юрїївна виконала на відмінно й у повному обсязі.

З огляду на вищезазначене, можна стверджувати, що дисертація Копитько Вікторії Юрїївни на тему: «Використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги», яку подано на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» має нові концептуальні наукові положення й науково обґрунтовані результати в галузі юриспруденції, що в сукупності розв'язують науково-прикладне завдання.

Дисертацію підготовлено відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 20 січня 2022 року № 44, а її автор – Копитько Вікторія Юрїївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Головуючий: Слово надається рецензентам.

Кандидат юридичних наук, доцент Патик Л.Л.:

Збройна агресія Російської Федерації проти України та запровадження воєнного стану зумовили безпрецедентне зростання обсягів гуманітарної допомоги, яка стала критично важливим ресурсом для забезпечення потреб цивільного населення, медичних установ, внутрішньо переміщених осіб та захисників держави. Водночас спрощення процедур ввезення і розподілу

гуманітарної допомоги, недостатній контроль за її переміщенням та використанням створили сприятливі умови для вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним використанням гуманітарних ресурсів.

Такі правопорушення характеризуються високим рівнем латентності, використанням підроблених документів, фіктивних благодійних організацій, незаконним продажем гуманітарних товарів та прихованням фінансових операцій, що суттєво ускладнює їх виявлення та доказування. Традиційні методи досудового розслідування у більшості таких проваджень виявляються недостатніми, а залучення спеціальних знань у галузях економіки, бухгалтерського обліку, товарознавства, документознавства, інформаційних технологій і криміналістики є обов'язковою умовою ефективного документування злочинної діяльності.

Попри очевидну суспільну та наукову значущість проблеми, комплексних досліджень, які б висвітлювали специфіку використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги з урахуванням реалій воєнного часу та положень чинного КПК України, до цього часу не існувало. Зважаючи на викладене, актуальність обраної теми дослідження не викликає сумнівів.

Дисертація Копитько В. Ю. має чітку структуру, що відповідає вимогам МОН України. Робота містить анотацію (українською та англійською мовами), список публікацій, зміст, перелік умовних позначень, вступ, три розділи (дев'ять підрозділів), висновки, список використаних джерел.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані здобувачкою, є обґрунтованими і достатньо переконливими. Для досягнення поставленої мети авторка використала широкий комплекс загальнонаукових та спеціально-юридичних методів: діалектичний, формально-догматичний, формально-логічний, системно-структурний, порівняльно-правовий, криміналістичний, метод моделювання, соціологічний, статистичний та метод узагальнення, що дало змогу всебічно дослідити об'єкт і предмет наукового пошуку.

Емпіричну базу дослідження становлять результати вивчення та узагальнення 67 кримінальних проваджень щодо незаконного використання гуманітарної допомоги за 2024–2025 роки, а також дані анкетного опитування 124 фахівців, залучених до кримінального провадження, зокрема: 73 слідчих та 51 судовий експерт за спеціальностями товарознавчих досліджень, дослідження реквізитів документів, почеркознавчих та комп'ютерно-технічних досліджень. Опитування проведено в анонімному форматі з використанням Google Forms. Зазначений обсяг емпіричного матеріалу є достатнім для підтвердження сформульованих висновків.

Водночас слід зауважити, що окремі із зазначених положень мають дискусійний характер і певною мірою ґрунтуються на вже існуючих у науці підходах, що не завжди дозволяє однозначно віднести їх до принципово нових результатів.

Позитивним є прагнення авторки до формування власного наукового підходу, однак у ряді випадків він потребує більш глибокого теоретичного обґрунтування.

У цілому можна зазначити, що дисертація Копитько В.Ю. на тему: «Використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги» є завершеною науковою працею, виконано дисертантом на високому рівні та відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України щодо написання дисертації, а також може бути рекомендована до розгляду та публічного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді».

Кандидатка юридичних наук, доцент Свобода Є.Ю.:

Дисертація Копитько В. Ю. є першим в Україні комплексним монографічним дослідженням проблем використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги, виконаним з урахуванням реалій повномасштабної збройної агресії та сучасної слідчої й судової практики. Наукова новизна роботи підтверджується такими здобутками:

вперше сформульовано авторське визначення використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги як процесуально й організаційно впорядкованого залучення неправових професійних знань, умінь і навичок для виявлення, фіксації, дослідження, перевірки та інтерпретації відомостей про рух гуманітарних ресурсів, документи їх супроводу, облікові операції та цифрові сліди;

вперше запропоновано ключові індикатори застосування комплексного підходу до використання спеціальних знань, що поєднує ревізійно-аудиторний, слідчий, експертний і цифровий напрями отримання та перевірки доказової інформації;

вперше визначено та науково обґрунтовано систему завдань використання спеціальних знань у цій категорії проваджень, класифікованих на загальні, спеціальні та оперативні (ситуативні);

удосконалено підходи до визначення суб'єктів і форм використання спеціальних знань; зміст їх використання через сукупність чотирьох взаємопов'язаних блоків: дослідження майна, документального супроводу, фінансово-облікових даних і цифрового середовища; наукові положення про участь спеціаліста під час огляду, обшуку, вилучення документів та роботи з електронними носіями; рекомендації щодо залучення спеціаліста до ревізій та аудиторських перевірок; систему криміналістичних рекомендацій щодо призначення і проведення технічної, почеркознавчої, товарознавчої та комп'ютерно-технічної експертиз.

Практична цінність дисертаційного дослідження В. Ю. Копитько визначається тим, що сформульовані положення, висновки та рекомендації впроваджено й може бути використано у:

– практичній діяльності – під час проведення судових експертиз, залучення спеціалістів та організації криміналістичних заходів з розслідування

правопорушень у сфері незаконного використання гуманітарної допомоги (акт впровадження ДНДЕКЦ МВС України від 23.01.2026);

– освітньому процесі – у системі підготовки та підвищення кваліфікації слідчих, судових експертів і спеціалістів-криміналістів, під час викладання дисциплін «Криміналістика», «Судова експертологія», «Кримінальне процесуальне право» (акти впровадження НАВС № 59-ОП від 18.03.2026 та ХУУП № 01638/25 від 31.12.2025);

– науково-дослідній діяльності – під час підготовки монографій, підручників, методичних рекомендацій і обґрунтування пропозицій до нормативно-правових актів (акти впровадження НАВС № 60-нд від 18.03.2026 та КНДІСЕ від 22.04.2026).

Дисертаційне дослідження Копитько Вікторії Юріївни на тему: «Використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги», подане на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, у якому отримано науково-обґрунтовані результати, що вирізняються новизною у визначенні теоретичних засад і практичних механізмів використання спеціальних знань при розслідуванні незаконного використання гуманітарної допомоги.

Дисертацію підготовлено відповідно до спеціальності 081 «Право», вимог до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами та доповненнями) та постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 20 січня 2022 року № 44, а також може бути подана до захисту в разову спеціалізовану вчену раду на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Висновок. Дисертація Копитько Вікторії Юріївни виконана на належному науково-методичному рівні, містить низку теоретичних і практичних новацій, відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, а її основні положення є логічно послідовними, аргументованими та такими, що мають вагомое практичне значення в умовах сучасної кримінологічної політики України. Дисертацію підготовлено відповідно до спеціальності 081 «Право», вимог до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами та доповненнями) та постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 20 січня 2022 року № 44, а також може бути подана до захисту в разову спеціалізовану вчену раду на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Головуючий: «Чи є ще запитання у присутніх? Немає. Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається науковому керівнику».

В обговоренні дисертації взяли участь:

проректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор Тарасенко О.С.; завідувач кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз ННЕКІ, професор кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз ННЕКІ, кандидат юридичних наук, доцент Приходько Юрій; старший викладач кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз ННЕКІ Волошин Олексій; доцент кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз ННЕКІ, кандидат юридичних наук, доцент Кофанова Олена; доцент кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз ННЕКІ, кандидат юридичних наук Михальчук Тетяна; старший викладач кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз ННЕКІ Полішук Віталій; завідувач кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук, доцент Антошук Андрій; професор кафедри криміналістики та судової медицини, доктор юридичних наук, професор Черноус Юлія; професор кафедри криміналістики та судової медицини, доктор юридичних наук, професор Юсупов Володимир; професор кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук, доцент Комаринська Юлія; професор кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук, доцент Мировська Анна; доцент кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук, доцент Патик Леся; завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності навчально-наукового інституту поліцейської діяльності, доктор юридичних наук, професор Вознюк Андрій; провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем криміналістичного забезпечення та судової експертології навчально-наукового експертно-криміналістичного інституту, кандидат юридичних наук, старший дослідник Патик Андрій; старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем криміналістичного забезпечення та судової експертології навчально-наукового експертно-криміналістичного інституту, кандидат юридичних наук Єфіменко Ігор.

Копитько Вікторія висловила всім присутнім подяку за позитивну оцінку її дисертації, зазначені побажання та професійні поради.

На основі результатів обговорення присутні на засіданні вирішили запропонувати наступний:

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичну та практичну значущість результатів дисертації Копитько Вікторії Юріївни на тему: «Використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги»

Дисертація Копитько Вікторії Юріївни на тему: «Використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги»,

яку подано на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є цілісною та завершеною науковою працею.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Сучасні умови функціонування української держави, пов'язані із збройною агресією та запровадженням воєнного стану, зумовили значне зростання обсягів гуманітарної допомоги, яка стала важливим інструментом забезпечення населення, військовослужбовців, медичних установ та внутрішньо переміщених осіб необхідними ресурсами. Водночас спрощення процедур ввезення та розподілу гуманітарної допомоги, недостатній контроль за її розподілом та переміщенням, а також використанням створили сприятливі умови для вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із її незаконним використанням. Такі діяння характеризуються високим рівнем латентності, використанням підроблених документів та підписів, фіктивних благодійних організацій, незаконним продажем гуманітарних товарів та приховуванням фінансових операцій, що істотно ускладнює процес їх виявлення та доказування.

За таких умов традиційні методи досудового розслідування не завжди забезпечують ефективне встановлення всіх обставин кримінального правопорушення, що обумовлює необхідність активного використання спеціальних знань у кримінальному провадженні на всіх стадіях розслідування. Залучення спеціалістів та проведення судових експертиз у галузях економіки, бухгалтерського обліку, товарознавства, документознавства, інформаційних технологій і криміналістики дозволяє встановлювати механізми незаконного використання гуманітарної допомоги, аналізувати фінансову документацію, виявляти підроблення документів та визначати розмір завданої шкоди. Водночас недостатня розробленість криміналістичних рекомендацій щодо використання спеціальних знань під час розслідування цієї категорії кримінальних правопорушень обумовлює актуальність проведення комплексного наукового дослідження у зазначеній сфері.

Теоретико-прикладною основою дослідження слугували фундаментальні праці відомих учених, а саме: У теоретико-прикладному підґрунті дослідження враховано праці В. П. Бахіна, В. В. Дарагана, Ю. С. Долиновського, Н. Г. Дроздова, А. В. Іщенко, Н. В. Копчі, В. В. Коряка, С. А. Карпенко, Н. І. Клименко, О. О. Критенка, І. С. Копайгори, Є. Д. Лук'янчикова, А. М. Меденцева, С. В. Нагачевського, А. О. Олефіра, В. В. Пяковського, Б. В. Романюка, Е. Б. Сімакової-Єфремян, А. Ю. Спусканюк, О. В. Таран, М. С. Цуцкірідзе, С. С. Чернявського, Ю. М. Черноус, В. Ю. Шепітька, М. Г. Щербаковського, В. В. Юсупова, та ін. Водночас, у дослідженнях цих науковців залишились невисвітленими питання методологічних основ використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги.

Викладене засвідчує актуальність теми дослідження, обумовлює її теоретичну та практичну значущість.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертацію виконано відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затвердженої Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019, Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затверджених Законом України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII, Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. Робота відповідає Тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства внутрішніх справ України на 2025-2029 роки, затверджених наказом МВС України від 21 травня 2024 року № 326, й Пріоритетним напрямом наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021-2024 роки, (рішення Вченої ради від 21 грудня 2020 року, протокол № 23), 2025-2029 роки (рішення Вченої ради від 30 грудня 2024 р., протокол № 25). Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 25 жовтня 2022 року (протокол № 14), внесено до переліку тем дисертаційних досліджень з юридичних наук, розглянутих і схвалених координаційними бюро відділень Національної академії правових наук України (реєстр. № 1129, 2022 рік).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є розроблення теоретичних положень та науково обґрунтованих рекомендацій щодо використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень незаконного використання гуманітарної допомоги.

Поставлена мета дослідження зумовила необхідність реалізації таких завдань:

- проаналізувати організаційно-правові засади гуманітарної діяльності в Україні та стан наукової розробленості проблем застосування спеціальних знань під час розслідування її незаконного обігу;
- з'ясувати поняття, зміст, завдання і принципи використання спеціальних знань у цій категорії кримінальних проваджень;
- визначити коло суб'єктів і форми залучення спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги;
- дослідити особливості використання спеціальних знань під час призначення ревізій, аудиторських перевірок та інших форм документального контролю;
- охарактеризувати участь спеціаліста під час проведення огляду у кримінальних провадженнях щодо незаконного використання гуманітарної допомоги;
- встановити особливості участі спеціаліста під час проведення обшуку та інших слідчих (розшукових) дій у цій категорії проваджень;
- з'ясувати особливості призначення та проведення технічної експертизи документів, почеркознавчої експертизи та експертизи підписів;
- визначити особливості призначення та проведення товарознавчої експертизи у кримінальних провадженнях про незаконне використання гуманітарної допомоги;

- дослідити особливості призначення та проведення комп'ютерно-технічної експертизи під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги.

Об'єкт дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі застосування спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги, а також експертна, слідча та судова практика, пов'язані з цим процесом.

Предмет дослідження – використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги.

Методи дослідження обрано з огляду на специфіку об'єкта, предмета, мети й завдань дослідження. Діалектичний метод використано для з'ясування сутності використання спеціальних знань у кримінальному провадженні та виявлення зв'язку між процесуальною формою, доказуванням і спеціальною компетентністю. Формально-догматичний метод застосовано під час аналізу положень кримінального, кримінального процесуального та іншого законодавства, що регулює гуманітарну допомогу, судову експертизу, ревізії та інші форми документального контролю. Формально-логічний метод дав змогу уточнити понятійний апарат дослідження, узгодити категорії «спеціальні знання», «форми використання спеціальних знань», «суб'єкти використання спеціальних знань», а також сформулювати авторські визначення і висновки.

Системно-структурний метод використано для побудови внутрішньої структури розділів, визначення місця окремих форм залучення спеціальних знань у механізмі доказування та встановлення зв'язків між ревізійно-аудиторним, слідчим і експертним блоками. Порівняльно-правовий метод застосовано при зіставленні міжнародних, національних та відомчих підходів до регулювання гуманітарної допомоги і процедур використання спеціальних знань. Криміналістичний метод і метод моделювання використано для аналізу типових слідчих ситуацій, пов'язаних із дослідженням документів, товарів, облікових даних і цифрових слідів. Соціологічний метод застосовано під час анкетування слідчих та судових експертів для виявлення проблем практичного використання спеціальних знань. Статистичний метод використано при узагальненні кримінальних проваджень, результатів опитування, а також офіційних статистичних даних щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним використанням гуманітарної допомоги. Метод узагальнення дав змогу сформулювати підсумкові висновки та практичні рекомендації.

Емпіричну базу дослідження охоплює результати вивчення та узагальнення 67 кримінальних проваджень щодо незаконного використання гуманітарної допомоги за період 2024-2025 роках; дані анкетного опитування 124 фахівців, залучених до кримінального провадження про незаконного використання гуманітарної допомоги, зокрема: 73 слідчих, 51 судових експертів, за експертними спеціальностями: товарознавчі дослідження, дослідження документів, почеркознавчі та комп'ютерно-технічні дослідження. Опитування проведено у 2024-2025 роках в анонімному форматі із застосуванням Google Forms.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в роботі, з огляду на існуючі основні положення теорії криміналістики, кримінального процесу, судової експертології та узагальнення практики розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги, розроблено наукові засади та практичні рекомендації щодо використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень у цій сфері. У роботі сформульовано й обґрунтовано низку положень і висновків теоретичного та практичного спрямування, а саме:

вперше:

сформульовано авторське визначення використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги як процесуально й організаційно впорядкованого залучення неправових професійних знань, умінь і навичок для виявлення, фіксації, дослідження, перевірки та інтерпретації відомостей про рух гуманітарних ресурсів, документи їх супроводу, облікові операції та цифрові сліди;

запропоновано ключові індикатори застосування комплексного підходу до використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги, у межах якого поєднано ревізійно-аудиторний, слідчий, експертний і цифровий напрями одержання та перевірки доказової інформації. Ревізійно-аудиторний напрям забезпечує аналіз фінансової документації та руху гуманітарних ресурсів, слідчий – процесуальне закріплення доказів шляхом проведення обшуків, оглядів і вилучення документів та носіїв інформації. Експертний напрям спрямований на дослідження документів, товарів і цифрових даних із метою встановлення ознак підробки, вартості майна та механізму вчинення правопорушення. Цифровий напрям дозволяє аналізувати електронні системи обліку, фінансові операції та цифрові сліди, що забезпечує виявлення прихованих схем незаконного використання гуманітарної допомоги;

визначено та науково обґрунтовано систему завдань використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги, які класифіковано на: 1) загальні – спрямовані на забезпечення повного, всебічного й об'єктивного встановлення обставин кримінального правопорушення; 2) спеціальні – пов'язані з виявленням механізмів незаконного обігу гуманітарної допомоги, встановленням способів підроблення документів, аналізом фінансово-облікової документації та визначенням розміру завданої шкоди; 3) оперативні (ситуативні) – що реалізуються залежно від етапу досудового розслідування, особливостей слідчої ситуації та потреб доказування у конкретному кримінальному провадженні;

удосконалено:

підходи до визначення суб'єктів і форм використання спеціальних знань у кримінальному провадженні щодо незаконного використання гуманітарної допомоги. Виокремлено типові форми використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних проваджень зазначеної категорії під час огляду, обшуку, вилучення документації та аналізу електронних носіїв даних. Окреслено особливості призначення та проведення технічної експертизи документів,

почеркознавчих, товарознавчих, судово-економічних і комп'ютерно-технічних експертиз;

наукові положення про участь спеціаліста під час огляду, обшуку, вилучення документів, роботи з електронними носіями та проведення інших слідчих (розшукових) дій полягають у тому, що залучення спеціаліста сприяє ефективному виявленню, фіксації та вилученню як матеріальних, так і цифрових слідів, пов'язаних із кримінальним правопорушенням. З'ясовано, що в межах кримінальних проваджень, пов'язаних із незаконним використанням гуманітарної допомоги, спеціаліст виконує не лише технічні завдання, а й аналітичну функцію, допомагаючи слідчому оцінювати значення вилучених об'єктів, визначати оптимальні способи їх документування і безпечного вилучення. Він допомагає слідчому правильно використовувати спеціалізовані технічні засоби, інтерпретувати отримані дані та забезпечувати процесуальну допустимість зібраних доказів. Така участь є особливо важливою під час роботи з електронними документами, цифровими носіями, бухгалтерськими системами та логістичними платформами, що використовувалися для обліку або розподілу гуманітарних ресурсів;

рекомендації щодо залучення спеціаліста до ревізій, аудиторських перевірок, інвентаризацій та інших форм документального контролю ґрунтуються на необхідності комплексного дослідження фінансової, бухгалтерської та супровідної документації, пов'язаної з обігом гуманітарної допомоги. Встановлено, що спеціаліст відіграє ключову роль у виявленні невідповідностей між реальним переміщенням гуманітарних вантажів та даними звітності, а також у розпізнаванні ознак підробки документів, приховування нестач чи незаконного відчуження майна. Використання спеціальних знань під час ревізій та перевірок сприяє своєчасному виявленню порушень у системі обліку, розподілу та використання гуманітарних ресурсів;

підходи до фіксації результатів слідчих (розшукових) дій та збереження доказової інформації у паперовому й електронному вигляді передбачають дотримання процесуальних вимог щодо повноти, достовірності та незмінності доказів. Під час роботи з документами та цифровими носіями важливим є правильне вилучення, копіювання і збереження інформації, що гарантує збереження її первісного змісту. Для цього застосовуються спеціалізовані технічні засоби, методи цифрового клонування носіїв, фото- та відеозйомка, а також ретельне документування всіх етапів проведення слідчих дій. Такий підхід дозволяє забезпечити можливість подальшої перевірки отриманих даних та їх використання як доказів у судовому процесі;

дістало подальший розвиток:

теоретико-методологічні засади використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги, що ґрунтуються на комплексному аналізі організаційно-правових засад гуманітарної діяльності в Україні та сучасного стану наукової розробленості цієї проблеми. Поглиблено концептуальні уявлення про криміналістичні межі застосування спеціальних знань у співвідношенні з юридичною компетенцією

слідчого, прокурора і суду, що дозволило чітко розмежувати легальний сектор надання гуманітарної допомоги та криміналістично значущі ознаки її протиправного привласнення чи продажу;

рекомендацій щодо призначення й проведення технічної експертизи документів, почеркознавчої, товарознавчої та комп'ютерно-технічної експертизи у кримінальних провадженнях про незаконне використання гуманітарної допомоги. Визначено, що технічна експертиза документів і почеркознавчі дослідження дозволяють встановлювати факти підроблення документів, внесення змін до їх змісту та осіб, які виконували підписи чи рукописні записи. Товарознавча експертиза спрямована на визначення вартості, стану, якості та походження гуманітарних товарів, тоді як комп'ютерно-технічна експертиза забезпечує аналіз та відновлення цифрової інформації, електронних документів, log-файлів та інших цифрових слідів, пов'язаних із незаконним обігом або використанням гуманітарної допомоги;

положення щодо використання спеціальних знань у розслідуванні правопорушень, пов'язаних із багатоланковим рухом майна, документальним маскуванням порушень та цифровим супроводом обігу гуманітарної допомоги, передбачають комплексне використання ревізійних, товарознавчих, почеркознавчих і комп'ютерно-технічних досліджень для виявлення фактів підробки документів, приховування незаконних операцій та маніпуляцій із цифровими даними щодо руху гуманітарних ресурсів.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані в дисертації теоретичні положення, висновки та пропозиції впроваджено й може бути використано у:

практичній діяльності – під час проведення судових експертиз, експертних досліджень та залучення експертів і спеціалістів у слідчих (розшукових) діях, організації та проведенні криміналістичних заходів із розслідування кримінальних правопорушень у сфері незаконного використання гуманітарної допомоги (ДНДЕКЦ МВС України від 23.01.2026);

освітньому процесі – у системі професійної підготовки та підвищення кваліфікації слідчих, експертів, спеціалістів-криміналістів, а також під час викладання навчальних дисциплін «Криміналістика», «Участь спеціаліста під час проведення процесуальних дій», та підготовки навчально-методичних посібників, підручників і лекційних курсів (акт впровадження НАВС № 59-ОП від 18.03.2026) та у освітньому процесі, навчально-методичних та довідкових матеріалах для студентів Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова при викладанні навчальних дисциплін «Криміналістика», «Судова експертологія», «Кримінальне процесуальне право», «Теорія та практика кримінального судочинства» (акт впровадження ХУУП №01638/25 від 31.12.2025);

науковій діяльності – під час підготовки монографій, підручників і навчальних посібників, розроблення методичних рекомендацій, узагальнення аналітичних матеріалів, а також при обґрунтуванні пропозицій до чинних проектів нормативно- правових актів, підготовка яких передбачає здійснення

наукових досліджень (акт впровадження НАВС № 60-нд від 18.03.2026) та виконання тем науково-дослідних робіт Київського науково-дослідного інституту судових експертиз за напрямками економічних і товарознавчих досліджень (акт впровадження КНДІСЕ від 22.04.2026).

Апробація результатів дисертації. Основні результати дослідження оприлюднено на науково-практичних конференціях та круглих столах, а саме: «Загальна характеристика проблематики надходження гуманітарної допомоги» (м. Київ, 25 листопада 2022 р.); «Форми маскування злочинної діяльності під виглядом гуманітарної місії» (м. Київ, 23 липня 2025 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є результатом самостійного наукового дослідження, а висновки й пропозиції, викладені в роботі, є особистим внеском автора.

У співавторстві опубліковано дві фахові статті «Особливості призначення та проведення товарознавчої експертизи під час розслідування злочинів, пов'язаних із незаконним використанням гуманітарної допомоги» та «Методика залучення спеціаліста до ревізій та аудиторських перевірок у кримінальному провадженні», де особистий внесок автора становить 80% та 80 % відповідно.

Публікації. Основні положення та висновки, які сформульовано в дисертації, відображено в 7 наукових працях, з-поміж яких п'ять наукових статей, які опубліковано у виданнях, включених Міністерством освіти і науки України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, а також 2 тези, опубліковані за результатами участі в всеукраїнських і міжвідомчих науково-теоретичних та науково-практичних конференціях, а саме:

у яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Копитько, В.Ю., Атаманчук, В.М. (2024). Особливості призначення та проведення товарознавчої експертизи під час розслідування злочинів, пов'язаних із незаконним використанням гуманітарної допомоги. *Криміналістика і судова експертиза*. Вип. 69. С. 329-336; DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2024.69.31> ;

2. Копитько В.Ю., Атаманчук В.М. (2025). Методика залучення спеціаліста до ревізій та аудиторських перевірок у кримінальному провадженні. *Науковий вісник УжНУ. Серія: Право*. Вип. 89. С. 377-384; DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.3.54> ;

3. Копитько В.Ю. (2025). Значення технічної експертизи документів у виявленні фальсифікацій під час розподілу гуманітарної допомоги. *Науковий вісник УжНУ. Серія: Право*. Вип. 92. С. 281-288; DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.92.4.38> ;

4. Копитько В.Ю. (2026). Використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги. *Юридичний науковий електронний журнал*. Вип. 3. С. 325-328; DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2026-3/71> ;

5. Копитько В.Ю. (2026) Сучасні проблеми використання спеціальних знань під час проведення огляду місця події за фактами незаконного

використання гуманітарної допомоги. *Криміналістика і судова експертиза*, Вип. 71, С. 916-926; DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2024.69.31>.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Копитько В.Ю. Загальна характеристика проблематики надходження гуманітарної допомоги. Матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції // Міністерство внутрішніх справ. – 25 лист. 2022. – С. 124–126, URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/831cc579-5a06-48db-ae81-918fd67c8ef4/content> ;

7. Копитько В.Ю. Форми маскування злочинної діяльності під виглядом гуманітарної місії. Матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції // Міністерство внутрішніх справ. Київ. 23 лип. 2025. С. 44–48, URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2bd35532-f5b0-49a1-a83a-94eea15d55fb/content> .

Характеристика особистості здобувача. Копитько Вікторія Юрївна, 1998 року народження, освіта повна вища юридична. У 2019 році закінчила навчання в Національній академії внутрішніх справ (денна форма навчання) та отримала диплом бакалавра за спеціальністю 081 «Правознавство». У 2022 році закінчила навчання в Національній академії внутрішніх справ (заочна форма навчання) та отримала диплом магістра за спеціальністю 081 «Право».

З липня 2019 по лютий 2021 працювала слідчим СВ Броварського ВП ГУНП в Київській області. З лютого 2021 по січень 2022 працювала слідчим ВРЗЗС СВ Броварського РУП ГУНП в Київській області. З січня 2022 по листопад 2023 працювала спеціалістом-криміналістом СКЗ СВ Броварського РУП ГУНП в Київській області. З листопада 2023 по листопад 2025 працювала старшим спеціалістом-криміналістом СКЗ СВ Броварського РУП ГУНП в Київській області. З грудня 2025 по квітень 2026 працювала старшим спеціалістом-криміналістом з Од ВКЗ СУ ГУНП в Луганській області.

З квітня 2026 по теперішній працює фахівцем ВРСЗ ВРСД Національної академії внутрішніх справ.

Із серпня 2022 по теперішній час аспірант заочної форми навчання Національної академії внутрішніх справ.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію написано науковим стилем, державною (українською) мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладено точно, ясно та просто, що забезпечує легкість та доступність їх сприйняття. Дисертацію оформлено відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України.

Структура дисертації. Дисертацію структуровано відповідно до мети, завдань, предмету дослідження та вимог Міністерства освіти і науки України, складається з анотації, вступу, трьох розділів, що об'єднують дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 «Право».

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичну та практичну значущість результатів дисертації Копитько Вікторії Юріївни на тему: «Використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертації Копитько Вікторії Юріївни на тему: «Використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги» підготовлено за спеціальністю 081 «Право» відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами й доповненнями).

3. Рекомендувати дисертацію Копитько Вікторії Юріївни на тему: «Використання спеціальних знань під час розслідування незаконного використання гуманітарної допомоги» до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні, у тому числі докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 14, проти – немає, тих, які утрималися – немає.

**Головуючий -
професор кафедри
криміналістичного забезпечення та
судових експертиз ННЕКІ НАВС,
кандидат юридичних наук, доцент**

Юрій ПРИХОДЬКО